„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте знаких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедање“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налазе се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 72. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 11. МАЈА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Истрага против патријарха Георгија.

Саборски одбор треба да испита тужбу, која се подигла против патријарха Георгија због проневере. А за тим ће синод да каже своју одлучну реч.

Године 1895. испитао је саборски одбор у својој седници од 7. маја такође тужбу у истој ствари, а синод је рекао за тим своју „завршну“.

Нема ничег новог под сунцем!

Но, кад је већ била једном ствар о проневерама патријарха Георгија Бранковића и пред саборским одбором и синодом, зашто се она данас, после 4 године поново вампири и излази пред народ, изазива трзавице, и долази поново пред саборски одбор и синод?

Одговор је лак. За то, што 1895. године није та ствар доконана као што треба. За то, што се онда није ни испитала озбиљно, па се није могла ни решити савесно.

И немојте да се варамо? Ако се и данас понови оно, што је било пре 4 године, будите унапред уверени, да ће све у краћим роковима поново излазити та ствар пред народ и изазивати трзавице, узрујаност и бити од неизмерне штете по наш народни и црквени живот. И на послетку — истина ће и опет остати истина! Њу није још нико убио, па то и неће нико учинити

Ово су разлози, који нас гоне, да напишемо овај чланак. У овом чланку хоћемо опширније да изнесемо, како се радило год. 1895. Хоћемо да покажемо погрешке у оном раду, како би се данас избегло понављање старих погрешака.

А на жалост, имамо и сувише повода зебњи, јер у синодском решењу од прошлог петка видимо засејану клицу оних старих погрешака. То треба избећи.

И на послетку, хоћемо да изнесемо оно, што се данас једном већ мора учинити, како би престале ове вечите трзавице.

Ако будемо можда мало и опширнији, нека нам се не замери, важност ствари захтева то од нас.

I.

Године 1892. позвао је епархијски административни одбор бачки, Шандорску општину, да потпише обвезницу од 512 фор. 34 новчића, јер толико дугује народним фондовима на рачун саборских трошкова и верозаконског прореза.

Шандорска општина одговорила је, да она не дугује ни на који начин толико, него нека јој се пошље тачан рачун њеног дуга.

На ово је издало књиговодство народних фондова Шандорској општини извештај, који је датиран 7. јука 1892. године број 3.061, у ком се исказује колико је шандорска општина дужна, а колико је платила. Тада се показало, да је у књигама народних фондова забележено, да је шандорска општина платила године 1882. на рачун саборских трошкова и верозаконског прореза **168 фор. 25 нов.**

На ово је дошла бомба. Шандорска општина посла народно-црквеним фондовима оверовљену признаницу Георгија Бранковића, којом је доказала, да је она године 1882. уручила тадањем сомборском проти Георгију Бранковићу 7. маја године 1882. равно **414 фор. 96 нов.** Према томе Георгије Бранковић није спровео **246 фор. 71 новч.** где треба, но је тај новац за себе задржао.

Признаница Георгија Бранковића гласила је дословце овако:

Бр. 177.
пр. пр.

Благочестивом црк. општеству у Шандору.

Са оностраним дописом од 6. маја 1882. бр. 10. приполатих ми четир стотине четрнајст фор. и деведесет шест новчића ау. вр. у име намире дугујућег верозаконског приноса и саб. трошкова на име пак

1. у име рештан. веро. приноса ф. 252.—
2. „ „ 7% затезне камате за 2 године по ф. 17.64 . . . ф. 35.28
3. у име верозаконског приноса за 1882. год. . . . . ф. 27·92
4. у име рештан. саб. трошкова ф. 87.50
5. у име 7% зат. камате . . ф. 12.26

што у свему чини ф. 414.96 под данашњим исправно примио, част ми је о томе Благочест. Општество известити с тим, да ако жели сврху новца тога имати редовну признаницу, да ми изволи биљегу (штемпл) послати, па ћу јој и то путем обратне поште доставити.

У Сомбору 7. (19.) маја 1882.

Ђорђе Бранковић с. р.
окр. протопрезвитер.

За доставност преписа у Шандору 1. маја 1892. Лаза Поповић перовођа. М. П. Крпаков Макса председник. Да је овај препис своме оригиналу раван, сведочим у Новом Саду 2. (14.) јунија 1892. Ђ. Бељански конз. ревизор.

Нећемо да износимо редом сву преписку која је текла у овој ствари. Доста то: Георгије Бранковић, који беше тада већ патријарх, нашао се у шкрипу, те је 20. августа 1892. године уплатио у народно-црквене фондове **мањак**, а дан за тим упутио је шандорској општини допис у име саборског одбора, где извештава шандорску општину да су јој **неке уплате из прошлих година „накнадно одобрене“**. Значи: — оно што је шандорска општина платила још године 1882., од тог је велики део стрпао у џеп сомборски прота, те вратио новац управи народно-црквених фондова тек после 10 година кад је већ био патријарх.

Ствар беше у реду, само је патријарх Георгије заборавио да плати на оних 246 фор. 71 новчић и десетогодишњи интерес. Тај десетогодишњи интерес износио би преко 200 форинти и није ни дан дан『 надокнађен.

Допис, којим се извештава шандорска општина, „да су јој неке уплате из прошлих година накнадно одобрене“, датиран је 21. августа 1892. године а гласи у име саборског одбора број 1359. а носи потпис Георгије, патријарх.

Пре но што пођемо даље, треба да се задржимо још код једне занимљиве ствари. Све до године 1891. нису народни фондови тражили од општина затезне камате за неуплаћене саборске трошкове и верозаконске приносе. Па ни онај рачун, што га је послало књиговодство народних фондова шандорској општини 7. јула 1892. год. број 3.061, нема ни спомена да је шандорска општина дужна била до 1882. године платити затезне камате.

Но ко загледа у напред штампану признаницу Георгија Бранковића, проте сомборског, видеће под бројем 2 и 5, да је покупио и примио на рачун 7% затезних камата укупно **47 фор. 54 нов.** Ту је своту он покупио 1882. год. кад није био ни позван ни опуномоћен на то, нити је била шандорска општина с том сводом задужена.

У књигама народних фондова нема нигде забележено, да је Георгије Бранковић ишта платио на рачун затезних камата, па ни за шандорску општину. Излази, да што је год покупио на рачун затезних камата у свом протопопијату, стрпао је у свој џеп и оглобио сироте општине. Кад би се у том правцу спровела тачна ревизија књига, изашла би до данас лепа своота с интересом, коју би требао да врати Георгије Бранковић тим општинама.

Године 1893. у 97. броју своме, покренула је „Застава“ питање о Шандору. За тим је дошао чланак: „Шандор“ (127. број) па онда: „Шандор и револвер“ (143. број од исте године). Тамо се тражило, да се патријарх неминовно опере, а саборски одбор је позиван да се по дужности умеша у ту ствар.

Наскоро за тим доноси „Србобран“ чланак: „Јавно мнење и патријарх“, коме је мото: „Све за образ, а образ ни подашта!“ Тамо говори, како је шандорска ствар заталасала свеколики народ српски у овим крајевима. Па вели: „Као вјерни синови цркве православне, као поборници светога православља, које нас је вијековима одржало, не можемо гледати мирним оком, **како је данас патријаршеско достојанство укаљано, како се углед његов гази и понижава.**“

Говори даље, како је Георгије Бранковић тајни саветник Њ. Величанства цара и краља, он је члан великашког дома у Угарској, члан сабора угарског и троједничког. Па како онда па тим највишим местима изгледа српски народ и његова црква, кад га тамо представља човек са тако црном љагом на образу?

И „Србобран“ тражаше, да се патријарх Георгије опере, а позиваше и синод да рекне своју. А ако и синод ћути, неће народ . . .

Наше новинарство, бар оно независно, осећало је сву величину шандорске мрље и тражаше, да се та мрља уклони.

Но беше још нешто наступило. Поред Шандора, поче да избија на површину „Баја“, где је такође примио патријарх Георгије као прота сомборски 200 фор. на рачун саборских трошкова и верозаконских приноса, а није уплатио у народно-црквене фондове — ништа.

Кад су Бају повијали год. 1893. да плати заостале дугове из старих година, она шиље саборском одбору признаницу проте сомборског Георгија Бранковића од 30. јуна 1881. год. под бројем 167/ппт. ex 1881. где се признаје да је уплатила 200 ф. Да ову своту Георгије Бранковић није унео у благајну народно-црквених фондова, сведочи извештај епарх. административног одбора бачког из године 1889. а може се видети и из фондовских књига за верозаконски прирез II. стара књига код народних фондова, да бар до 1896. године (дакле ни после 15 година) није ништа уплаћено. У опште се из фондовских књига испоставља, да код бившег проте Георгија Бранковића има диференција у верозаконском прирезу око 2.000 фор.

У оно време већ почеше да улазе у јавност неке пригоде из брестоначке, станишићске, пачирске, сивачке, парашке, парабућске и рац-милетићске општине.

Избило је на јавност, да је сомборски прота од брестоначке општине примио 168 ф. 78 н. А спровео је само 60 ф. 65 н. овде је **мање** спровео са 108 ф. 13 нов.

Од Станишићке општине добио је 276 ф. 16 н. А спровео је само 67 ф. 20 н. Овде је 208 ф. 96 н. **мање** спровео,

Од Пачирске општине добио је 311 ф. 79 н. А спровео је само 91 ф. 17 н. Овде је дакле **мање** спровео 220 ф. 62 н.

Од Сивачке општине добио је 613 ф. 57 н. А спровео је само 221 ф. 31 н. Овде је дакле спровео **мање** 392 ф. 26 н.

Од Парашке општине добио је 283 ф. 07 н. А спровео је само 35 ф. 87 н. Овде је **маже** спроведено 247 ф. 20 н.

Од Парабућке општине добио је 116 ф. 68 н. А од тог новца спровео је само: 14 ф. 94 н. Овде је дакле 101 ф. 74 н. **мање** сповео.

Од Рац-Милетичке општине добио је 23 ф. 75 н. А спровео је само 7 ф. 11 н. Овде је дакле **мање** спровео 16 фор. 64 нов.

Напомињемо, да је код свију тих општина узимао редовно затезне камате, а на рачун истих није спровео ни новчића. Све те затезне камате стрпао је у свој џеп. Од брестоначке општине узео је на рачун затезних камата 13 фор. 28 нов., од станишићке општине узео је 29 фор. 77 новчића; од пачирске општине 16 фор. 75 нов.; од сивачке општине узео је затезне камате 46 фор. 47 новч.; од парашке општине 34 фор. 76 новч.; од парабућке општине 14 фор. 32 новч.; а од Рац-Милетићске општине 3 фор. 43 новч.

Шта већма улажаху ове ствари у јавност, тим несноснији постајаше положај патријархов. И пошто свесно наше новинарство не хтеде да схвати, да се патријаршеско достојанство најбоље брани забашуривањем, то, пријатељи патријархови решише, да треба да се опере. А најзад беше ствар дошла и до суда. И мишљаху: боље пре но после.

Одмах ћемо рећи зашто. Шандорска ствар беше највише позната. Она је задесила патријарха изненада. Признаница њена беше легализована и турена у јавност. А ове друге проневере, осим бајске констатоване су биле само по књигама, њих су исписали патријархови противници из рачунских књига општина и народних фондова.

И сад се удеси план. Да се ствар Шандорска изнесе пред саборски одбор и синод. И то само она, јер је о њој највише писано и што цела гомила проневера беше позната под именом: — Шандор.

Тако и би, 17. маја године 1895. била је у Карловцима седница саборског одбора под потпредседништвом епископа Нектарија Димитријевића.

Па шта је решено у тој значајној седници? Је ли саборски одбор пронашао, да је патријарх невин? Не! То није могао доказати. Саборски одбор пронашао је само то, да се кривица патријархова не може несумњиво доказати.

Ко прочита ту одлуку саборског одбора, тај ће видети, колико муке је саборски одбор имао у тој ствари.

Саборски одбор уверио се, да није поступано по сталним нормама, те се не може тражити ни од бившег проте Бранковића нека особита тачност.

Саборски одбор морао је да призна, да је патријарх Бранковић као сомборски прота доиста примио од шандорске општине 414 фор. 96 новч., а да није толико унесено. Но и ако патријарх Бранковић не може да покаже признаницу, да је он уплатио сву своту коју је примио, те да је други неко проневерио тај новац ипак по одлуци саборског одбора он није крив. Па нема чак ни дописа сомборског проте Георгија Бранковића, с којим је спровео оне новце народним фондовима. Тај допис је нестао из народних фондова, и то за време док беше Георгије у Карловцима патријарх и председник саборског одбора.

Пошто је на срећу „нестао“ исказ сомборског проте Бранковића и пошто је Георгије Бранковић у оно доба 1882. године „био у повољним материјалним приликама“ „и уживао поверење“ „и био у високом чину“, „то је искључена могућност на сумњу“ — вели саборски одбор у својој одлуци.

А што се тиче затезних камата, брани саборски одбор у својој одлуци патријарха тиме, што протопрезвитери имају право на 2% награде од прибране своте. Некадањи сомборски прота Георгије Бранковић „бар колико је то познато саборском одбору“ није узимао та 2% награде. Па онда вели саборски одбор ово: „Да је Његова Светост као бивши протопрезвитер сомборски уцитну своту задржао, овај чин спадао би у решење питања о награди која је горе одобрена, те би се по томе сматрала па се и сматра пред овим саборским одбором као чисто рачунска ствар.

Чиста рачунска ствар! Дакле кад неко има права да добије 2% награде а он узме 7% затезне камате, то је чиста рачунска ствар. Јесте то тако, ал је тај рачун на штету народних фондова, јер је 7 више но 2.

И после, правници у саборском одбору не виде, да питање о награди треба чисто спровести у књигама. Награда се бележи

као награда, а не забашурује се. И не узима се више...

Напослетку саборски одбор не види „рђаве намере," а на крају се позива на то, што је патријарх из своје воље подмирио ону своту и тиме отклонио сваки губитак од народних фондова.

Ово не стоји! Јер питамо, где је интерес на оних 10 година? Па онда нека би баш и била отклоњена и штета, срамота српског патријарха Георгија тиме још није отклоњена.

Као што се види, већ и код ове једне ствари нестала су акта, и узима се у обзир да се тек од проте не може претпоставити, да ће проневерити новац и узима се у рачун забуна а не рђава намера, па се тек онда спасава патријарх.

II.

Одлука саборског одбора тако је занимљива, да не можемо, а да не отштампамо из ње најглавнија места, као и предлог Јосифа Јагића, члана заменика саборског одбора.

Јер се ту јасно види, да је патријарх ослобођен сумње због свог високог положаја и за то што није био сиромах и што је та једна ствар узета као забуна.

Ето опширније о томе по званичном листу патријаршије: „Српском Сиону" број 21. године 1895:

„Члан заменик г. Јосиф Јагић у подужем говору расветљава ствар нарочито са гледишта правнога и јавно моралнога, истичући не само **ондашњи отмени положај и врло повољне материјалне прилике Његове Светости,** него и ту околност, да је Његова Светост у то време, кад му се на терет стављају горњи казнени чини, био већ и изабрани и потврђени епископ темишварски, те је са свим неосновано и управо апсурдно и претпоставити таково што год и то тим мање, што је Његова Светост, да је таково што било имао и чиме и кад, да буди какве неправилности за времена у ред доведе."

Даље се вели „Г. др. Тодор Недељковић, члан саборског одбора у име изасланога поверенства саопштава саборском одбору, да је поверенство у књиговодству и благајници подручних фондова и закада у смислу овд. одлуке од данас бр. 614. учинило најтачније извиђење и уверило се, да у главној књизи на страни 170. изказан је прописани дуг у име: 1.) верозаконскога приноса за годину 1869—1880. са 335 92 фор. 2.) саборски трошкови за годину 1864./5. 1867.—72. 1879. 218·41 ф. 3.) за 1881.—82. (саб. трошак) 25·46 фор. Свега дакле дуга 579.79 фор. На тај дуг је отплаћено од обе врсте до 4. авг. 1882. фор. 333.45, те би разлика била ф. 246.34 али је по намирама срп. православне црквене општине шандорске, које је добила од Његове Светости г. патријарха, као ондашњега протопрезвитера сомборскога, пошто су и камате на дуговине рачунате, та разлика у своти од фор. 296.35 т. ј. са 50 фор. 01 нов. нећа." (Дакле саборски одбор јасно констатује да је патријарх као протопрезвитер урачунао шандорској општини затезне камате које није требао урачунати.)

„Пошто се по исказу књиговодства подручних народно-црквених фондова приликом ревизије књига (ма да се неким погрешкама о другим уплатама ушло у траг т. ј. да нису биле уведене, ма да су уплате учињене) у овом погледу године 1892. није могло изнаћи, од куда потиче ова диференција, јер изворнога доказа, којим је исказана специфицована уплата оних свота, које су унесене (свега 1297 фор. 18 новч.) са дописом Његове Светости од 20. јула 1883. бр. 13. за разне црквене општине, међу којима је и шандорска, и који искав је без сумње прилежао код дописа — у допису код документа нема, него се само налази прост препис на самом допису, писан другом руком, а на име руком Јована Симеоновића-Чокића, ондашњега помоћника код фондовскога књиговодства — то је Његова Светост г. патријарх српски Георгије Бранковић по учињеном му саопштењу о том, из своје побуде нерастумачену диференцију одмах и подмирио, без обзира на то, што се није видело и није се могло видети, да ли такова диференција постоји и по изворном исказу, којега је, не зна се којим начином, оданде нестало, као и без обзира на то, што је по одлукама саборскога одбора бр. 360. ex 1877. и бр. С. О. 1098/629. ex 1880. имао сваки протопрезвитер, који укупља те дуговине, право на упитне дуговине тражити и укупити од дотичне општине не само 7% камате, него и себи 2% од укупне дужне главнице у име награде задржати, те и протопрезвитер сомборски од шандорске општине.

И после свега горњега уз напомену оних разлога, које је г. Јосиф Јагић, члан заменик саборског одбора навео, као и обзиром на то, да све прилике јасно показују, да је овде, осим тога, што се није могло установити, кога управо терети, што упитне своте нема уведене у фондовским књигама, те нису унесене у благајницу фондовску, ма да је уплаћена, сваки dolus, зла намера искључена, буде одлучено:

Обзиром на то, што се зна, да је Његова Светост госп. патријарх, као бивши окружни протопрезвитер сомборски, био и у повољним имовним приликама и **уживао не само поверење своје духовне паствe, него и уважење осталога народа и својих суграђана без разлике вере и народности,** те је по том получио, и више и највише достојанство у овопредсоној српској православној цркви, **те је искључена и могућност на сумњу о таквим чинима,** којима га противници терете;

обзиром на то што би и у том случају, да је Његова Светост као бивши протопрезвитер сомборски, упитну своту задржао, овај чин спада у решење питања о награди која је горе одобрена, те би се по томе сматрала, па се и сматра пред овим саборским одбором, као надлежном фондовском власти, као чисто рачунска ствар, где нема ама баш никаква кривично-законскога ни кривично-правнога обележја, и то тим мање, што је Њ. Светост господин патријарх упитну своту и без установљене дужности, из своје воље подмирити, те тиме сваку евентуалну штету од дотичног народно-црквеног фонда. чим му је ствар саопћена, отклонити изволео;

једногласно изјавити, да је саборски одбор на основу извиђења стекао то уверење и на основу горе изређаних разлога очитује: да је у овој ствари шандорске српске православне црквене општине од стране Његове Светости госп. патријарха, као бившег убирача речених дуговина и 7% камата искључен dolus (зла намера) и сваки моменат проневере и превере и да ни нар. црквени фондови ни шандорска црквена општина нису овде претрпели никакву штету."

У идућем чланку расветлићемо у колико је саборски одбор поступио савесно, кад је донео такву одлуку.

Босна и Херцеговина пред судом.

Против заплењена 14. и 15. бр. „Српског Гласа" од ове године, уредник „Српског Гласа" приказао је приговоре код земаљског суда у Задру. На основу тијех приговора, по §. 493. кр. п., уречене су јавне седнице. Јавне седнице биле су у понедељак, 3. (15.) маја, у 9 сата из јутра

Одма у почетку, Д-р Митровић предлаже, да се и о једној и о другој заплењени суди заједно; остаје код преговора, који се тичу заплењене чланка „Руски службени глас о Босни и Херцеговини у 14. бр. и подлиска „Из Босне и Херцеговине у 15. броју.

Суд прима предлог, да се и о једној и о другој заплењени суди заједно.

Прочитани су заплијењени чланак и подлистак. Читају се предлози и одлуке о заплењенама.

Др. Митровић. Неће говорити о садржини заплијењеног чланка у 14. бр. и заплијењеног подлиска 15. бр. И у једном и у другом говори се о приликама у Босни и Херцеговини. Истаћи ће само једно правно начело.

Аустријски кривични законик, из којега се ваде §§., само да се потврде заплењене чланака, дописа, подлистака, вести и т. д. о Босни и Херцеговини, има законске снаге само за земље и краљевине, које шиљу своје представнике на царевинско веће у Бечу, §§. 65. и 300., који се увек у томе примењују, вреде само за Аустрију и никуд даље Угарска има свој нарочити кривични законик. Хрватска и Славонија присвојиле су, до душе, аустријски кривични законик, али опет оне сачињавају нарочити правни териториј. Босна и Херцеговина, послије окупације, добиле су свој посебни кривични законик. Тај законик сличи много аустријскоме, али никако није аустријски.

Вријеђао би, можда, господу судце, који га слушају, кад би им доказивао државно-правни и међународни положај Босне и Херцеговине. Историја државног и међународног права не познаје тако накарадни положај, као што је положај Босне и Херцеговине, који им је дао Берлински конгрес. Употребљава ријеч накарадни, јер су је, у овом случају, усвојили скоро сви учитељи међународног права. Само у енглеској глави — јер је предлог оваковој окупацији и администрацији изнио на конгресу један енглески представник — могла је да се зачне мисао, која је најпослије родила окупацију са свим својим послједицама. Па као што је окупација Босне и Херцеговине нешто јединствено у историји, за Босну и Херцеговину вриједе и јединствени закони. Ти закони нијесу никако они, који се примјењују у Аустрији.

Кад би се хтело усвојити начело, да су власти у Босни и Херцеговини аустријске, па да их с тога морају штитити власти у Аустрији, то би начело било са свим погрешно. Противило би се правом стању ствари. Власти у Босни Херцеговини нису ни аустријске, ни угарске. Оне саме кажу да су босанско-херцеговачке. Морале би, под надзором аустро-угарске монархије, да уреде Босну и Херцеговине.

Ни управитељ Босне и Херцеговине није управитељ за то, што је заједнички аустро-угарски министар финансија Његга је на то место поставила милост Његовог Величанства, као што је могла поставити кога било својег поданика.

Оно што се пише о Босни и Херцеговини, могу да плијене само босанско-херцеговачке власти. Оне су већ обезбиједиле од свега, што им није по вољи. Забрањен је улазак у Босну и Херцеговину свим српским листовима, који не пишу, како би се свидело босанско-херцеговачкој влади.

Према свему што је рекао, не може бити сумње, да аустријске власти немају права, да заплењују чланке, подлистке итд. који се пишу о Босни и Херцеговини. А што сада износи ово начело, које није ново, чини једино с тога, што се у Аустрији нашао један ђ. кр. земаљски суд— у Златном Прагу — који је, истом приликом, признао најпростију истину, да аустријски кривични законик има законске снаге само за Аустрију.

Судци му неће замерити, што ће им речи још неколико искрених речи.

Допустиће, да може бити политичких разлога, који не дају да се пише о Босни и Херцеговини онако, како он пише у „Српском Гласу." Политичке разлоге могу да имаду пред очима државни одветници, који по аустријском кривичном поступку нису неодвисни. Могу да их имаду котарски поглавари, жандари и остали административни чиновници, али никако судци. Аустријски судци, по законима, који вреде за њих, потпуно су неодвисни. Они не морају да гледају на политичке разлоге. Њима је све закон и савест.

Пошто, дакле, заплењене чланка у 14. бр. и подлиска у 15. бр. „Српског Гласа," ради разлога, које је навео, нису на закону основане, тражи да се униште.

Држ. тужилац. Мило му је, што је др. Митровић признао, да је у заплењеном чланку и подлиску било разлога за заплењену. Све заплењене о Босни и Херце-

---

ПОДЛИСТАК

ЗЛО ДЕЛО.

А. Чехов.

— Ко иде?

Нема одговора. Стражар не види ништа, али кроз шум ветра и дрвећа јасно чује, да неко иде кроз дворед. Мартовска ноћ, облачна и тамна, притисла земљу и омотала стражара, да се и земља, небо и он сам са мислима слили у једно, у нешто огромно, непрегледно црно. И ко иде тај само може бадати.

— Ко иде? попавља стражар а чини му се да чује и шапат и загушан смех. Ко је ту?

— Ја сам бађушка... одговори стари глас.

— Ко си ти?

— Ја... путник.

— Какав путник? срдито се бреца стражар и труди се да забашури лармом свој страх. Носи те ђаво овуда. Вучеш се вампиру ноћу по гробљу.

— Зар је ово гробље?

— Да шта је? Свакојако је гробље, зар не видиш.

— Ах, ах... света богородице! чује се старачки уздах. Ништа не видим бађушка, ништа. Видиш ли каква је тама. Мрак је ко' у рогу бађушка. Ах, ах...

— А ко си ти?

— Ја сам странац, бађушка, стран човек.

— Да вас ђаво носи ноћници... Странци бајаги... Пијанице мрмља стражир умирен правдањем непознатог. Из дана у дан пију, а ноћу их носи ђаво. А како сам разабрао, ту је вас више, не један... Има вас двоје троје.

— Један бађушка, само један. О, о, о Боже мој...

Стражар изађе пред човека и узе га на испит.

— Од куд си запао овамо?

— Залутао сам добри човече. Ишао сам у Митријевски млин и залутао.

— Ај, ај! Зар је ово пут у Митријевски млин? Луда главо, у митријевски млин треба ићи сасвим лево, одмах из града по царском друму. Бадава си гланцао три врсте... Мора да си се насукао у вароши.

— Јесам бађушка, јесам... Истина је што да тајим. Па куд требам да идем?

— Иди све управо, управо кроз дворед, док не изађеш на крај, а онда држи лево и све док не прођеш гробље, до саме капије. Онда пођи с Богом. Пази да у јендек не упаднеш. А после иза гробља иди све пољем, пољем, пољем док не изађеш на царски друм.

— У здрављу бађушка, хвала ти добри човече, а не би л' био добар да ме проведеш донде. Учини љубав проведи ме.

— Немам времена. Иди сам.

— Молим те учини роду глас. Не видим ништа, мрак је ко' у рогу бађушка. Проведи ме пријатељу.

— Е баш, као да ја имам времена да се провађам! Ако ћу се са сваким задржавати, неће бити провођењу никад краја.

— Али проведи ме Бога ради? И невидим и бојим се ићи сам кроз гробље. Ајде бађушка, ајде добри човече.

— Паврзао си на мене, чантра старац. — Но ајдемо напослетку.

Стражар и путник пођоше. Иду једно за другим и ћуте. Влажан ветар који пробија до костију бије им у лице, а са дрва која су силно њинају квасе их крупне капљице. По свом дворореду је пуно бирица.

— Само једно не знам, вели стражар после дуга лутања, како си доспео овамо? Капија је закључана. Или си преко ограде прешао, како ли? Ако си преко ограде, то је за стара човека срамота.

— Не знам, бађушка, не знам. Како сам амо доспео и сам не знам. Пљусак. Господња воља. А ти бађушка ваљда си стражар овде?

— Да, стражар.

— Је си ли сам ти, над целим гробљем?

Ветар силно заошија, да обојица за час застадоше. Кад салаук попусти, он одговори:

— Нас је тројица овде, један је у грозници, а други спава, па се нас двојица мењамо.

— Тако, тако бађушка. О какав је то ветар, какво је то време.

— А да откуда си ти?

— Из далека бађушка. Чак из Володске. Обилазим света места и молим се Богу за добре људе. Спаси и смилуј се господе!

Стражар мало застаде да упали лулу. Заклони се за леђа страпчева и укреса неколико жигица. Светлост од прве жигице осветли на часак један део двореда с десна, бео споменик с ангелом и таван крст на њему; друга жигица јако прсну и угаси се од ветра, а трећа жигица осветли и с лева и с десна бео споменик, таван крст и зграда пад једним дечјим гробом.

— Спите покојници, спите душице шапуће странац, силно уздишући. — Спавају и богаташи и бедни и мудри и глупи и добри и зли. Свима им је једна награда. И спаваће до страшнога суда. Подај им Боже, царство небесно и вечни мир.

— Сад ајдмо, а доће време кад ћемо се и ми ту спратити, вели стражар.

— Тако је, тако. Сва ћемо ми овде. Нема човека којег то не чека. Ох, ох, о! Дела су нам грешна а и помисао! Грешни смо ти Боже, грешни! Смилуј се господе, јер ми нема спасења ни на овом, ни на оном свету. Заронио сам у греху као прв у земљу.

— Да, да, мора се умрети.

— Странци лакше умиру, него који од наших... вели стражар.

— Има странаца разних. Има и таких који су богоугодни и чувају своју душу, а има и таких што по гробљу ноћу иду, да ђаволе забављају... да. Други какав странац, депио би те сикиром по глави, да би се одмах отегао.

— На што ти то говориш.

— Ето тако... Но гле, овде је и капија. Отвори је пријатељу.

Стражар отвори капију, ухвати странца за рукав и рече:

— Овде је и крај гробљу. Сад иди све пољем, пољем док не дођеш на царски друм. Само припази ту мало даље на јендек... А кад дођеш на друм, држи управо до млина...

— О, о, о! вајка се странац, поћутавши. А ја сад ко' мислим да не идем у млин, што

говини потпуно су оправдане. У тијем земљама управљају аустријске власти и ми морамо да их штитимо од систематских напада у „Српском Гласу.“ „Српски је Глас“ лист, који се надалеко чита, па и у Босни и Херцеговини. Да „Српски Глас“ не излази, где излази, у непосредној близини Босне, не би се можда, пленило у њему оно, што се често налази о Босни и Херцеговини.

Тражи, да суд одбије приговоре дра. Митровића, и да потврди заплењене.

Др. Митровић. Не зна, одакле је г. државни одветник дошао до закључка, да је он признао, да је у заплијењеном чланку и подлистку било разлога за заплењу. Није ни речи проговорио о садржини чланка и подлистка. Кад суд никако не признаје право, да потврђује заплењене онога, што се пише о Босни и Херцеговини, сувишно је, да и ријечи проговори о садржини заплијењенијех тачака.

Већ од више година „Српском Гласу“ одузет је Post debut за Босну и Херцеговину. У тим земљама он се не чита слободно. С тога не вреди ни тај разлог г. државног тужиоца.

Шта се тиче места где се „Српски Глас“ штампа, за њега би морали да вреде исти закони и иста начела, која се примењују у Трсту, у Бечу, и Златном Прагу и у Кракову. Па кад у тим местима има листова, који без зазора и без страха од заплењена пишу о стању у Босни и Херцеговини, не може то бити забрањено ни њему овде у „Српском Гласу.“.

Тражи, да суд уважи те разлоге и да уништи обадвије заплењене.

Судбени двор повлачи се у собу за вијећање. После кратког времена враћа се у дворану и

Председник чита одлуку, којом се одбијају приговори Дра Митровића и потврђују обје заплењене.

Др. Митровић, по §. 494. кр. п., улаже притужбу на ђ. кр. призивни суд, а за разлоге притужбе тражи препис одлуке.

Седнице су затворене у 10¾ пр. п.

До данас није нам предан препис одлуке. „О. Г.“

Нови Сад, 10. маја.

Рад одбора девоторице. Као што смо извештени, одбор деветорице довршио је, у недељу, 9. тек. месеца меморандум, те ће се чим буде преписан и подписан поднети Његовом Величанству.

Аустријски Немци против Славена.

Све немачке политичке странке аустријског сабора споразумеле се, сложиле и на писмено саставиле своје немачко народносне политичке захтеве. Ово је ствар врло важна. Ово је наперено против свију аустријских Славена, истина у првом реду Чеха, па онда осталих, а наперена је и против Срба у аустријским покрајинама.

Немци у тим захтевима иду за тим, да немачки елеменат добије потпуну превласт, да се немачки језик призна за званичан у свима скоро судовима, званьима, телима, школама и т. д. Једном речи, о равноправности не може и не сме бити говора већ само о превласти немачкој. И да би у томе имали где да се ослоне, ослонца су пронашли у Немачкој.

Ниже доносимо у кратко најглавније из тих захтева удружених немачких странака. Ти захтеви су најречитији доказ, шта жеље и хоће аустријски Немци. Но из тих захтева провирује још нешто. Провирује наиме то, да у њима нема никаква одређена становништва ни утврђена начела. Они иду за тим, да у првом реду сузбију напредак Чеха и за тим уплив Славена. И да би то постигли они су врло умерени и попустљиви према Буковини и Тиролској. Тиме пак хоће да забоду трн у здраву ногу т. ј. да поцепају Славене, небили их тиме ослабили, јер су потпуно убеђени, да ће ови захтеви њихови изазвати највећи отпор Славена, а нарочито Чеха. Радо би видели раздружене и поцепане Славене, јер би им и борба за успех лакша била.

Ми ћемо се вратити на ову ствар, а сад ево из тих захтева оно што је најмаркантније и што нас се за овај мах највише тиче.

У првом делу говори се о општим и народносно-политичким захтевима.

У §. 2. стоји ово: Да би се стишала народносна борба у Аустрији, мора се поћи једино са тога становишта, да се Немцима призна онај положај, који су они себи извојевали већ од многих столећа, тај положај Немаца мора се утврстити и постати основним стубом будућности Аустрије. Ово значи ни мање ни више већ да Немци сами владају.

У §. 3. одлучно се тражи јединство Аустрије, и по томе јединству све краљевине и покрајине да добију једно заједничко обилежје, а то је име: Аустрија.

По §. 4. има се §. 14. основног закона државног, који говори о земаљским и покрајинским саборима укинути, слистити. А само где се покаже неизбежна потреба има се постарати за сходно наређење.

У §. 5. истиче се како потискивање Немаца и језична борба немогу бити без утицаја на дух, заједницу и једнодушност војске, те с тога се безусловно мора боље и целисходније неговати војни језик.

У §. 6. тражи се, да се, обзиром на засебни и одељен положај Буковине, који она по својим народносним приликама доиста заузима и који се доиста признати мора, Немци у Буковини обезбеде од неоправданог уплива на њиов народносни живот.

§. 7. говори о томе, како се односи према Угарској никако нису по духу закона о поравнању од 1867. год. развијали, те се због тога ти односаји морају поново уредити. Ово се лако може постићи на добро оба дела монархије, кад се пође са становишта, једнака права једнаке дужности, и тиме ће се постићи трајно стање, које ће унапредити благостање.

У §. 8. наглашује се, да се савез са Немачком мора одржати, јер он зајемчује Аустрији мир. У интересу економског развића земље, да се прокрчи пут живљем учешћу у светском промету, и да се ради одржања економске равнотеже и ради заштите домаћих производа од прекоморске конкуренције, поради на тешњем зближењу и дотицају са европским копненим силама. Руку под руку има се ићи са Немачком, и у тесној вези са њоме, морају тражити аустријски Немци, да оно остане осигурано и очувано неговање њихове велике душевне заједнице са Немачком на свима пољима културног и економског напретка, особито у погледу школства.

У II. одељку говори се о основној подлози, на којој се има уредити језично питање. Истиче се, како је први услов за заједницу разних аустријских народа и за осигурање уређених здравих односаја, да се расчисти са језичним питањем. Због тога се имају укинути све досадање наредбе и одредбе и има се утврдити:

1. Општи посредујући језик у Аустрији има бити немачки језик. То има бити језик сабора, као и свију списа, који се буду на посао сабора односили; даље, језик министара, највиших судова и свију централних власти. Јавне и усмене расправе код највиших судова имају се водити на немачком језику. А странке које не знају немачки говорити, имају се преслушати помоћу тумача. Званичан однос између централних звања и свију државних власти, има се водити на немачком језику, отправљање и свршавање свију ствари такођер на немачком језику. Немачки језик као посредујући језик, има се увести и за све власти у војним стварима, за рачуноводство, за пошту, телеграф и жељезницу. Сви поднесци имају се подастирати на немачком језику.

2. Унутарњи званични језик за унутарња звања, за званичну преписку, за партаје, за све полицијске власти има бити немачки језик. Изузима се само талијански језик, који се има оставити у званичном саобраћају, у колико је до данас био, за тим пољски језик у оквиру царске одлуке од год. 1869. А утврдити се има, у колико се може, чешки језик у чисто чешким окрузима, сматрати за званичан језик.

3. Спољни званични језик за кореспонденцију у партијским стварима, у одлукама и расправама, има бити немачки језик за све земље и покрајине: доњу и горњу Аустрију, Салцбуршку, Немачку Тиролску, у областима Граца и Леобена, у Штајерској, у немачким окрузима Чешке, у немачким окрузима Корушке и Шлезије; талијански језик за талијанску Тиролску; чешки језик за чисто чешке округе у Чешкој; у оним окрузима Чешке, у којима је становништво тако измешано, да је за спољну службу власти неопходна потреба за оба језика, имају оба та језика бити равноправна: тако у Моравској, Крањској и разним окрузима Чешке. Где је немачки језик од пређе у управи био употребљаван, но где су и други језици јако распрострањени, има се рачуна водити о сходним наређењима; таквих округа има у Шлезији, Корушкој и у областима Марбурга и Цили у Штајерској.

Државни званичници имају при своме дефинитивном наименовању доказати, да знају немачки језик у речи и перу. Испити за правну и управну службу, за адвокатство и бележничка звања имају се полагати бар на немачком језику. С тога се имају установити сходне мере за изучавање немачког језика у свима поучним заводима у којима се спремају питомци за ове струке.

5. У немачким парохијама имају се поставити само Немци свештеници. А да би се овоме задоста учинити могло, имају се у свима местима, где је разно становништво, основати засебне немачке парохије и побринути за свештенике.

6. Има се стати на пут нереду и славенизирању немачких места, које се међу осталим чини и тиме, што се узимају измишљена и неразумљива двосмислена имена. И при вођењу матрикула, имају се језичне самоволе укинути.

У III. одељку говори се о нарочитим основним подлогама за поједине земље.

У горњој и доњој Аустрији у Салцбургу и Форарлбергу је једино немачки језик наставни за све школе.

У Чешкој се имају установити: 1.) Одељени народносни окрузи, са окружним званьима и окружним заступством.

2.) Највиши државни судовни и управне власти имају се састојати из једног чешког и једног немачког одељења. Овима оделењима шиљаће се све ствари из по народностима подељених округа.

3.) Немачки језик има се сматрати за спољни и унутарњи званичан језик у свима немачким окрузима, као и код немачких оделења земаљске власти. У помешаним окрузима, као и у главној вароши Прагу, са свима предграђима, оба су језика потпуно равноправна.

5.) За покриће школских издатака има се за сваку народност створити засебан буџет.

6.) Опћење међу државним властима дозвољава се само на немачком језику.

Приморје. Немачка култура и економија са приморјем на Адрији има се одржати и унапређивати.

Буковина. Од утеловљења ове земље Аустрији немачки је језик главна спона веза и за то се има одржати и неговати у правосудству, управи и школи.

Конференција мира.

У петак се искупили на пријатељски договор први опуномоћеници конференције мира и утаначише рад за сутрашњи збор. Расправљало се питање о одборима. Предложено је било, да се установе три одбора, а да носе ова имена: Одбор за разоружање, одбор за питање женевске и бриселске конвенције и одбор за посредовање и примирителни суд. Заступници сила сложили су се у томе, да изаберу три одбора, али да им не дају никакова имена, већ да их просто назову: први, други и трећи одбор. Први одбор имаће да расправља о прве четир тачке у окружници грофа Муравијева: ограничењу војног оружања, укидању праскавих материја и уништењу торпеда. Други одбор има да расправи пету, шесту и седму тачку у окружници т. ј. о проширењу женевске конвенције и неутрализацији бродова за спасавање. Трећи одбор има да расправи осму тачку у окружници о посредујућем и примирителном суду. Први одбор поделиће се у два под одбора. Све државе биће заступљене у одборима. Решено је уједно да један заступник може бити чланом више одбора, из разлога што има појединих држава, које имају само по једног заступника. — Споменути морамо, да се није без разлога одустало од тога да се одбори крсте по делокругу свога рада, да се не би тиме прејудицирао рад истог. Хтело се н. пр. да се избегне, да се установи одбор за разоружање, јер ако се питање о разоружању не реши повољно, име одбора постаје смешним, неумесним.

О самоме раду конференције мира, морамо да нагласимо, да су духови већ узрујани и мишљења њихова подељена. Нарочито су заступници Немачке врло незадовољни. Узрок незадовољству томе је, што се из Сталова говора јасно види, да Русија највише полаже на посредујући и примирителни суд, а тек у другој линији на разоружање и човечније поступке у рату. Из тога јасно извире смер. Русија неће мир на данашњој основи т. ј. што је ко заграбио, да се сматра његовим. Русија хоће да се примирителним судом испостави, шта коме по праву припада, дакле да се правди и закону удовољи, да се прво све то изведе и утврди па онда да се приступи разоружању. Ово није по вољи свима државама, а нарочито је пак Немачка врло огорчена и незадовољна. Немачка је противна да у одбор за примирителни суд уђу први заступници свију европских држава, њој није право, што се примирителном суду највећа пажња поклања. Немачки заступник, професор Штенгел осећа се врло незадовољним; и изјавио је у кругу својих пријатеља да сад и сам жали што је послат на хашку конференцију, и да би највећма волео, да га његова влада опозове.

Осим тога, Немачка је врло незадовољна што је за председника примирителног суда изабран енглески посланик у Вашингтону, Понсфо, и што ће при вођењу у примирителном суду осим научних стручњака учествовати и војни стручњаци. И док се многи заступници радују, што је за председника примителног суда изабран Понсфо, који је познат као енергичан и правдољубив човек, дотле немачки заступници тим више негодују.

Осим овога избила је још једна противност у мишљењима заступника, но она је од мање важности. Амерички заступник тражио је да се ограничи, или сасвим укине право, да се лаће смеју закачити и тако заробити. У томе су га помагали Холандски, Шведски и Дански заступници. Но Русија, Енглеска, Француска, Италија, и Немачка били су противни да се о овоме питању за сада расправља. Из свега се види, да је Русији, а и многим државама, које су прожмане љубављу за правим миром, стало највише до тога, да се установи примирителни суд, који ће решити што је право и правица.

* * *

ћу ја тамо? Боље да с тобом постојим мало пријатељу.

— Што ћеш ти самном стојати?

— Па тако, да с тобом рекнем коју.

— Е, ти би разговарао Видим ја да ти волеш да ћереташ.

— Волем, вели странац уздржавајући смех. Чечај, спомињаћеш ти мене дуго.

— Што ћу ја тебе спомињати.

— Зато што сам ти вешто подвалио... Мислиш да сам странац? Нисам ти ја никакав странац.

— Да ко си?

— Покојник... Тек што сам устао из гроба... Сећаш ли се бравара Губарева што се о крушци обесио? Па ја сам тај Губарев...

— Стражар не верује, а осећа у себи тако ужасан страх, да је само смишљао како да се извуче и поче опрезно тражити капију.

— Стани, куда ћеш? вели му странац и ухвати га за руку. Е, е, гле ти њега. А с киме ме остављаш.

— Пусти ме! стење стражар, и хоће руку да извуче.

— Сто-о-ој! Кажем ти да стојиш и стој!... Не отимај се, псето погано! Ако оћеш да жив останеш, стој и ћути. Није стало за тим да се крв пролива, а ти би већ давно платио... Стој!

У стражара клецају колена. Од страха заклонио очи, сав дрхће и прикучио се уз ограду. Хео би да запомаже, али зна да му се запомагање, неће чути...

Крај њега стоји странац и држи га за руку. Прође већ неколико часака у немом ћутању.

— Један је у грозници, други спава, а трећи проводи странце, мумла странац. Красни стражару, стој, стој не мешкољи се.

Пролази у ћутању пет, десет минута. Од једном ветар донесе звиждање.

— Но, сад одлази говори странац отпустивши му руку. Иди и хвали Бога што си жив остао.

Странац звижну, отрча до капије и прескочи ров. Слутећи да се какво зло догодило и сав дрхтајући од страха, стражар бојажљиво крену од капије и жмурећки пође натраг. На савијутку у дворeду учинише му се кораци и као да га неко тихо зове:

— Јеси ли ти Тимотеју? А ди је Митка?

Трчајући кроз дворед види далеко у тами малу утуњену ватру. Што ближе ватри све се страшнија чини и све више слути на неко зло.

— Ватра у цркви, говори у себи, откуда то? Спаси и смилуј се Бородице. То ће бити:

За час постоја пред разбијеним прозором и с ужасом гледаше у олтар. Малена воштаница коју су лопови заборавили угасити, трепти пламом којег јој повија ветар што кроз прозор дува, а при њезиној светлости виде се разбацане одежде и друге ствари, а код престола и жртвеника прљав траг од многи стопа.

Замало после тога и ветар с хуком поче разносити неједнаке и уздрхтале звуке звона, које зову на ларму... М.

Пријатељи мира о примирителном суду. У одбору о посредујућем и примирителном суду, имаће правни и стручни научењаци, да развију сву своју способност и дар. Пријатељи мира као Стид, Блох и други, највише наде полажу у оснивању примирителног суда. Они су у начелу против проширења женевске конвенције, јер се она оснива на рату и шта више, говори у прилог рата; али у оснивању примирителног суда, виде они велики напредак и крчење пута разоружању.

* * *

Толстој о конференцији мира. У листу „Zukunft“, штампано је једно писмо Лава Толстоја. У томе писму износи Толстој своје мишљење о конференцији мира. То мишљење није ни најмање ласкаво по рад конференције, јер Толстој вели, да је врло погрешно мишљење, да ће конференција мира ослободити човечанство од великих војних терета. За конференцију вели, да је она само бацање песка у очи човечанства.

* * *

Енглески црквени великодостојници о конференцији мира. Енглески првосвештеници и црквени великодостојници врло се радују конференцији мира и велике наде полажу у њу. Многи енглески епископи наредили су свом свештенству у своме црквеном подручју, да приликом сваке службе очитају кратку молитву за поспешан успех конференције мира.

* * *

Туркан паша о конференцији мира. Туркан паша, турски опуномоћник на конференцији мира, рекао је ово: Турски народ неће рата. Султан усваја све што цар хоће и у томе се састоји наше становиште. Ми ћемо само против оних предлога устати, који би се односили на унутарња питања Турске. Јерменско и маћедонско питање је само наша ствар.

* * *

Изјава државног саветника Блоха. Државни саветник Блох, који је цео свој живот посветио питању мира и неуморним маром истрајао у том свом раду, био је први, који је први је радио на томе и разговарао са руским царем о остварењу цареве замисли. Већ године 1893. када је Блох био у подужој аудијенцији код цара отпочео је радити на своме знаменитом делу. О самом цару вели Блох ово: „Цар је већ био одавна проучавао то питање“, па је за тим скромно додао: „Не могу рећи, да се цар мојим делом осетио побуђеним, да после шест година изненади свет својим прогласом.“ О своме мишљењу о успеху конференције, рекао је Блох ово: „Сада се неће моћи све извршити што ми желимо, али ће се проучити то питање, а само то је већ од велике користи. Ова ће конференција прокрчити пута делу мира.“

О проневери патријарха Бранковића.

„Српски Сион“ је необично занимљив. У своме најновијем броју не вели више Змејановић, него каже: Високопреосвећени г. епископ Вршачки је закључком самог Св. Синода у седнице брзојавно позван, томе се позиву одазвао, и у среду већ према потреби присуствовао седницама.“

Налазимо у „Срп. Сиону“ говор кр. повереника, којим је закључио синодске седнице где укратко вели: „Ове године 25. марта отворени св. Архијерејски синод завршио је свој, као што ценим за свету нам цркву полезан рад.“

И ми ценимо да ће тај рад бити полезан по нашу цркву, ако се закључена истрага о проневерама патријарховим савесно спроведе, те да буде једаред крај трзавицама.

Бележимо још, да овог пута није било оних здравица од кр. повереника барона Федора Николића, с којима би се могао патријарх подичити. Бар, пити је нашао за сходно С. В. Поповић да ту здравицу пошље престолничким листовима, пити је нашао за сходно „С. Сион“ да ту здравицу донесе. — Сигурно би и одвише одударала од оне прошле. И можемо сигурно узети, да није пала више реч: „Такав нам подобајет архијерej!“

Но „Срп. Сион“ је свакојако погрешио, што нас није обрадовао бар са здравицом чика Стевином. Та тек чика Стева може свашта.

*

„Автономија је крива.“ Познато је, да они, који хоће да извуку патријарха Бранковића из глиба, замерају свему и свачему. Некима је крив Змејановић, те највише пишу о њему, само да би што мање морали писати о патријарху. „П. Лојд“ у свом најновијем уводном чланку промрмљао је кроз зубе, да је и право што ће саборски одбор извидети ствар, јер то ипак не иде, да патријарх, који је и тајни саветник Њег. Величанства непомично гледа, како га сумњиче непоштеним делима а свет не зна шта о томе да мисли. И „П. Лојд“ каже, како је „врло вероватно да је сам патријарх желео против себе истрагу.“

Но одмах за тим „Пестер Лојд“ напада на нашу автономију. И ту нема више вероватности, него он зна, да је автономија наша свему крива и да се мора што пре автономија наша реформисати, јер то захтева епископски карактер православне цркве и културна потреба народа.

Да, да, сви су криви! Крив епископ Змејановић што је тужио, крива автономија, само није крив патријарх. А ми одиста не знамо, ко би могао бити крив, до ли он сам, кад се докаже да је одиста проневерио народно-црквене новце.

*

Сведоци епископа Змејановића. О овој ствари пише „Србадија“ ово: Сведоцима на које се позива епископ Змејановић (П. пл. Еремић и С. Павловић) пије поречена квалификација, а кад би се и порицала, то би могао само суд у току расправе, а никако се то не може учинипре те расправе. С тога се ти сведоци морају преслушати, па ако они под заклетвом докажу што се тужи, оптужени се мора осудити. Не докажу ли тужба отпада и онда оптужени има права поступка против њих као клеветника.“

У шкрипу...

У железничкој рестаурацији, у Суботици, баш кад се укрштавају влакови са свију страна, сударе се при улазу два господина. Обојица држе у руци новине

— Шардон!

— Ах, ти си!

— Гле ви сте! рече трећи господин, који је читао за столом новине и приђе им.

То беху три члана саборског одбора. Ни да их је »голуб бирао«, не би их боље изабрао и саставио.

Прво се погледаше, па онда поднесоше један другоме новине.

— Хм!

— Хм!

— Хм!

— И опет паде жребије на Матију! каже један међу њима.

Она двојица климају тужно главом.

— Ја не знам, зашто господа епископи сами не испитају ствар патријархову кад већ хоће да је реше. Докле ћемо да будемо ми они који вучемо воду.

— Хајд што је вучемо, ал канда, да је извучемо сву из Дунава и Саве не би била довољна

— Ако су сви случајеви онаки, као онај из ђале, не знам шта ћемо! вели најстарији од њих с уздахом.

— Ако имају све у рукама шта ћемо онда! вели други.

— Море, какво све, нек имају десети део, па доста.

— Што су вам лукави калуђери?! Као веле, опи ће по нашем извештају, па ми да носимо одговорност Шта ћемо ту ми! Ми смо од данас до сутра Нек се сутра састане сабор, нема нас.

— Ја сам говорио са епископом Миропом пре 3 сата на Инђијској станици.

— Па?

— Каже, то су рачунске ствари. Оне не подлеже синоду.

— Хм, рачунске ствари!? Бајаги то су видиш интеграли и логаритми. Ако виде да је патријарх што примио, а није уплатио у фондове но задржао за себе, то је онда врло лак рачун.

— Па шта хоће они од нас? Да га ослободимо?! Осудимо?!.. Пита онај најмлађи међу њима.

— Неће они ништа, одговара му друг. Епископ Мирон само трља руке и каже: — Ви како пронађете. Паметни сте, правници сте, стручњаци сте...

— Хм! Види Мире! Та и он је члан саборског одбора!

— Јест и он. Ал каже: — Ја ако ћу у саборском одбору бити испитник, и предложити што синоду на суђење, ја онда не могу више у синоду решавати Он неће ни доћи у саборски одбор.

— Богме хоће ли или неће ли, то не знам! вели онај један јетко. Али то знам да ја не могу доћи. Моја је жена једва дочекала лето. Мора одмах у купатило, а не могу је пустити болесну саму.

— Код мене је још горе. Да ми је само жена болесна, можда бих могао доћи у саборски одбор, ал сам скроз прозебао у крстима. Ако се што пре не лечим, остаћу још крив.

— Богме нећу ни ја да останем крив, каже трећи. Ко је крив, нек гледа шта ће. Кад већ види шта је пек иде, а не да тражи да се обрукамо горе но он...

— Док смо могли, вукли смо! мумлају сва тројица. И почеше да трљају руке. Путницима који их гледаху из даљине изгледаху, као да перу руке...

Наскоро почеше да се крећу влакови и они се разиђоше на три стране...

Вести из места и са стране.

Положио професорски испит. Г. Мита Ђорђевић, учитељ новосадске више девојачке школе, положио је професорски испит из српског и немачког језика, историје и помоћних предмета. У колико се томе радујемо, у толико нам је жао, што је, кад се вратио са испита у Нови Сад, затекао свог седмогодишњег синчића Добрена па самрти, те га је одмах прексутра дан, јуче у понедељак и сахранио. Желимо му утеху у тузи његовој.

Јефтино путовање. Обраћамо овим пажњу наших поштованих читаоца на оглас подузетника г. Васе Обрадовића из Фиуме (Ријеке). Који би имали вољу, ма из којега места у Угарској, да путују у Далмацију и Црну Гору и натраг имали би сада за то згодну прилику а за јефтине новце, јер би сав путни трошак износио свега 100 фор. Из Н. Сада путовало би се преко Винковаца-Брода у Фиуму и натраг II. класом, брзим возом. Из Фиуме са великим брзим бродом „Панонија“ путоваће се до Котора и натраг; од Котора до Цетиња са фијакером тамо и натраг. Одседали би путници у за то спремљеним хотелима у Фиуми, у Абацији, у Задру, у Сплету, у Дубровнику, у Котору и на Цетињу. — Путује се морем из Фиуме до Котора 26 сати, а одатле колима на Цетиње 6 сати, где би се један дан бавили, да развиде главну варош црногорску. — У повратку бавиће се путници да прегледају вароши по дана у Котору, по 1 дан у Дубровнику и Сплету, по дана у Задру и по дана у Фиуми са излетом до Абације. — Путне исправе за Црну Гору нису овом приликом нужне. За Нови Сад и околину даје ближа извешћа повереник г. Љуба Стефановић.

Двадесети Век. У Београду ће од 1. јуна почети излазити нов лист под именом Двадесети Век, који ће се уређивати у духу „либералио-Ристићевом“, на коме се „поред млађих снага“ радити и г. Живојин Величковић, и коме ће уредник бити г. Ђорђе М. Јосимовић, свршени правник.

Прилози на српско народно позориште: 1.) Г. Лазар Фука, трговац у Долову, уписао се за члана „друштва за српско народно позориште“ са уплатом од 10 фор. чланарине, а са обвезом, да ће остатак од 40 фор., у смислу устава, исплатити у року од три године дана.

2.) Преч. г. Митрофан Павловић, игуман у ман. Шишатовцу, скупио је и послао 29 фор. 20 н. прилога, а приложили су за годину 1898 по 3 фор. 65 н. ови родољуби: Милан Поповић опћ. бележник у Лежимиру; Евгеније Ковиљац, парох у Чалми; Ђорђе Николић, свештеник у Дивошу; Танасија Лекић, поседник у Лежимиру; Митрофан Павловић, игуман манастира Шишатовца; Герман Срданов, јеромонах у Шишатовцу; и Гедеон Томашевић, јеромонах у Шишатовцу. — Исти родољуби обвезали су се и за годину 1898 и 1900 по 3 фор. 65 н. прилагати.

3.) Госпођа Јелена Остојић у Бечу скупила је и послала 59 фор. 50 н. прилога, а приложили су: 10 фор. Јелена Остојић; по 5 фор.: Софија Новаковић, Десанка пл. Бајић, Зорка пл. Бајић и Милан Теодоровић; — по 3 фор.: Драгомир Марковић, Љубица пл. Бајић и Ана Остојић; — по 2 фор.: Душан пл. Бајић, Јаша Војнић, Марија Сечански, Јока Думић, Тереска Димитријевић, и Вукосава Мишић; — по 1 фор.: Милан пл. Бајић, Љубица Марковић, Ленка Цвејић, Сида Радовановић, Франц Хубер, Рајна Димитријевић, Александра Екман, и Игњат Јанча; — и Ђорђе Теодоровић 50 н.

4.) „Добротворна задруга Српкиња“ у Пакрацу послала је прилог од 10 фор. у име једног дела своје чланарине.

5.) Г. М. А. Јовановић, професор у Новом Саду, исплатио је 30 фор. у име остатак обећаних петогодишњих прилога за издржавање српског народног позоришта.

6.) Г. Александар Марковић у Белој Цркви послао је прилог од 1 фор.

На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

Збачен митрополит. Под насловом „Из васеленске патријаршије пише „Париградски Гласник“ ово: Прошлога четвртка у синодској седници збачен је дринопољски митрополит и осуђен на заточење у Св. Гори, и тако овим је упражњена и дринопољска (Аргирокастриска) епархија, коју заједно с дидимотичком и драчком епархијом треба попунити. —

Врућина у Бруси. — Овдашњи турски лист „Сервер“ објављује из Брусе писмо тамошњег лекара др. Зија-беја, у коме се вели, да је нагло завладала таква страховита врућина у Бруси да стока липсава јатомице од конгестије. И међу становништвом појавиле су се услед врућине разне опаке болештине, као тифус, дифтерија, наступна грозница, итд. да у многим квартовима варошким нема дома без болесника.

Чешки гости у Котору. Читамо у „С. Гласу“, пишу нам из Котора: Прошле среде из јутра дођоше нам у походе браћа Чеси. Обе музике, српска и тако звана грађанска, са многштвом народа дочекали су госте. Од општине није им нико изашао у сусрет, а да су били Немци или Мађари, начелник, без сумње, не би изостао. Био би им се, можда, и понудио, да их лађом провезе по Боки. Не знамо само, да ли би лађом где год задимио. Тек око подне начелник се предомисли и оде да поздрави Чехе. Српска друштва била су редом окићена заставама. Више нисмо могли Да смо што год и покушали, увјерени смо, да бисмо и овога пута, као увек до сада, извукли тањи крај. Пошто су Чеси разгледали град, у 1 сат после подне пођоше на колима у Црну Гору. Прва кола беху искићена српском и чешком тробојницом, Музика их је весело отпратила. Црногорци су их па Његушима одушевљено дочекали пуцањем из пушака и братском добродошлицом. Кад су послије два дана вратили у Котор, сви су носили црногорске капе. И њих је одушевило оно голо, али поносито и поштено стење, на које се изроди, у најновије доба, бацају блатом. Истога дана па вечер био је срдачни растанак. Српска музика, без грађанске, отпратила их је, свирајући и чешке напеве. Морска обала била је пуна Срба Наши Хрвати вирили су, као мишеви из пањева. Велико и мало, мушко и женско одушевљено је поздрављало своју честиту браћу са искренијем: Na zdar Čehove! Чеси су нас отпоздрављали са: Живели Срби!

Трговина.

НОВИ САД, 10. маја. — Пшеница прве квалитете фор. 8·——50 н. Пшеница средња ф. 8·20 до 30 нов. Пшеница лакша роба фор. 8·—— н. Наполица ф. 7·20—50 фор. Јечам нови ф. 4·20—50 Зоб ф. 5·20—30 Кукуруз у зрну нови ф. 4·10—15 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела сољена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	36—37 нов.	живе мере
„ средњи . .	34—35 нов.	
„ лаки . . .	32—33 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—30 нов. по клгр.
Јагњићи	6—12 фор. по пару.
Овци	——— фор. по комаду

ОГЛАСИ.

ЈЕФТИН ПУТ

за Ријеку, Далмацију, Црну Гору и натраг

за 11 дана из сваког места у држави Мађарској, као и из Београда. за

100 фор.

са целокупном потребом и железницом II. класе.

I. полазак је из Ријеке **23. маја,**
II. полазак је из Ријеке **11. јуна,**
III. полазак је из Ријеке **25. јуна** 1899. у 11 сати пре подне са брзим и великим

паробродом „Панонија“

који све могуће удобности имаде. За ближа извешћа може се дознати:

у Вршцу код г. Јоце Димитријевића
у Кикинди код г. Шандора Радовића
у Новом Саду код г. Љубе Стефановића
у Митровици код г. Шандора Искрића,
у Београду код г. Илије Антоновића

или код самог подузимача

ВАСЕ ОБРАДОВИЋА,
193 2-3 у Ријеку (Fiume).

Оглас дражбе.

РУМСКИ СПАХИЛУК ГРОФА ПЕЈАЧЕВИЋА продаваће дана 11. јуна по р. о. г путем јавне добровољне продаје СПАХИЈСКУ ВЕЛИКУ ГОСТИОНУ У ИНЂИЈИ у спахијској канцеларији у Руми у 10 сати до подне. Дражбени увети могу се увидети у канцеларији спахијског заступника

3—3 192 **Дра РОКНИЋА У Митровици**

ПРОДАЈА ДУЋАНА.

Једна шпецерајска и мешовита трговина у једној већој српској вароши, на врло лепом месту, са добрим муштеријама, са великим прометом трафике, продаје се због фамилијарних околности, по врло повољним условима. Озбиљни купци нека се обрате на администрацију „Заставе“, уз прикључење поштанске марке од 10 новч. 187 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА МИРКА ЋИРИЋА У МИТРОВИЦИ

потребује једног млађег спомоћника. Ступити може одмах. 190 2—2

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.